СВОБОДА SVOBODA

УКРАЇНСЬКИЙ ЩОДЕННИК UKRAINIAN DAILY

РІК L. Ч. 150. Джерзі Сіти, Н. Дж., четвер, 16-го липня 1942. No. 150. Jersey City, N. J., Thursday, July 16, 1942. VOL. L.

ТРИ ЦЕНТИ В ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВАХ АМЕРИКИ. ПЯТЬ ЦЕНТІВ ЗА ГРАНИЦЕЮ ЗЛУЧЕНИХ ДЕРЖАВ АМЕРИКИ. Тел. „Свобода": BErgen 4-0237, 4-0807 — Тел. У. Н. Союзу: BErgen 4-1016 THREE CENTS IN THE UNITED STATES OF AMERICA. FIVE CENTS ELSEWHERE

УРЯД ПОДАЄ ПОДРОБИЦІ ПРО БОЇ КОЛО МИДВЕЮ

ВАШИНГТОН. — Департамент фльоти видав офіціяльний комунікат, у котрому розкриває подробиці про морські бої коло острова Мидвея, що його звели зо собою американська й японська фльота на просторі яких сто миль на Тихому океані.

У цьому бою, за заподанням американської фльоти, японці втратили з 80 кораблів, що брали в бою участь по японському боці, вповні 20 кораблів. Вони втратили теж 275 літаків. Американці втратили один нищитель, котрий був затоплений; зате літаконосець „Йорктавн" був сильно ушкоджений, але не затоплений. Американці втратили всего 307 людей. Комунікат каже теж коротко, що втрати американців у літаках були теж малі.

Бій коло Мидвея був першим боєм в історії морських битв того роду, що воюючі зо собою фльоти себе справді не бачили. Всі бої були зведені між літаками й боєвими кораблями, котрих боронили літаки і протилетничі гармати.

ГЕРОЙСЬКИЙ ПОДВИГ АМЕРИКАНСЬКОГО ЛЕТУНА.

ВАШИНГТОН. — Департамент фльоти подав до публичного відома, що підчас бою коло Мидвея майор Лофтон Р. Гендерсон, летун корпусу маринарів, скерував свій горіючий літак просто на димар японського літаконосця.

БОРОТЬБА ЗА ПОДАТКОВИЙ ЗАКОН.

ВАШИНГТОН. — Податковий комітет палати репрезентантів предложив уже повній палаті свій начерк податкового закону. За обчисленнями комітету, цей закон мав би дати урядові за рік 6 біліонів 144 міліони долярів.

Меншість комітету під проводом конгресмена Кнутсона подала свій рапорт, у котрім закидає проектові більшости, що його добитося дорогою скандальних торгів.

СЕНАТ УХВАЛЮЄ Й НАДУМУЄТЬСЯ.

ВАШИНГТОН. — Сенат ухвалив у вівторок резолюцію проти піднесення ціни на ґазоліну на півтретя цента за ґальон, але потім на домагання сенатора Денейгера з Конетикот постановив ще раз розглянути справу в середу.

БОРОТЬБА МІЖ УРЯДОВИМИ БЮРАМИ Й КОНГРЕСОМ.

ВАШИНГТОН. — Доналд М. Нелсон, предсідник ради воєнної продукції, і Джесі Джовнс, секретар торговлі, котрі разом відповідають за продукцію синтетичної ґуми, виступали перед конґресовими комітетами зо зізнаннями, зверненими проти сенатових заходів, щоби не рада воєнної продукції, а сенат рішав про першенство в будуванні й керуванні фабриками ґуми.

З РОСПРАВИ ПРОТИ САБОТАЖНИКІВ.

ВАШИНГТОН. — Черговий офіціяльний комунікат військової комісії про перебіг розправи проти 8 німецьких саботажників, висаджених на американський беріг з німецьких підводних човнів, дещо довший, ніж звичайно. Подає він, що на розправі прокуратори предложили велику масу доказових матеріялів, як: вибухових матерій, одіння, лопаток, документів, що мають доказувати вину обвинувачених. При тому теж розкрито немало інформацій військової натури, які мусять бути задержані в тайні.

УРЯД БУДЕ ДОМАГАТИСЯ КАРИ СМЕРТИ ДЛЯ ПОМІЧНИКІВ САБОТАЖНИКІВ.

ВАШИНГТОН. — Федеральний уряд дав до зрозуміння, що на розправі проти 14 осіб, арештованих у Ню Йорку й Шікаґо під закидом допомоги німецьким саботажникам, уряд буде обвинувачувати їх за державну зраду й буде домагатися для них кари смерти.

УРЯД ПОШИРЯЄ БОРОТЬБУ ПРОТИ СУБВЕРСІЙНИХ АҐЕНТІВ.

НЮ ЙОРК. — У місцевому федеральному суді поставлено як обвинувачених за різну підривну акцію в користь ворогів Злучених Держав Жана Леонарда Музу, натуралізованого американського громадянина швайцарського роду, котрому закидується, що він був аґентом французького уряду в Віші, але не зареєстрував себе таким.

Там теж поставлено на суд Вилйема Лідке, котрий признався вже, що він належав до заговору, котрий мав на цілі відводити членів Німецького-Американського Бунду від служби в американській армії.

Третій обвинувачений, Вашинґтон Ґлендейл Шпіґелберґ, що родився в Берліні й став американським громадянином через натуралізацію свого батька, постарався за роботу в одній оборонній фабриці й дістав у свої руки тайні пляни американського бомбовика. Тут теж арештовано як шпигунів швайцарців Рудольфа Ґарвіна й Германа Стадлера.

Фльота Захороняє Кораблі на Карібському Морю Конвоями

НЮ ЙОРК. — Секретар фльоти Накс подав тут на пресовій конференції, що для захорони торговельних кораблів на Карібському морю від нападів підводних човнів воєнна фльота завела систему конвоїв, котра показалася такою успішною, що уряд задумує завести її й на Мексиканському заливі.

КОРОЛЕВА ГОЛЯНДІЇ ВІДВІДУЄ НЮ ЙОРК

НЮ ЙОРК. — Вільгельміна, королева Голяндії, відвідала місто Ню Йорк й була принята офіціяльно міським урядом. У своїй заяві пресі королева заявила, що вона не сумнівається в перемогу.

Часописи підчеркують факт, що Ню Йорк міг би був належати до голяндської імперії, якби його не забрано було від Голяндії 278 літ тому, коли він звався Новим Амстердамом.

ДОЗВОЛЯТЬ АМЕРИКАНСЬКИМ ВОЯКАМ БРАТИ ВІДЗНАЧЕННЯ ВІД СОЮЗНИКІВ

ВАШИНГТОН. — Якщо конгрес заявиться за проектом, котрий ухвалив уже сенат, американські вояки й моряки будуть могти приймати відзначення від урядів союзників, себто від Англії, Росії, Польщі й інших.

АМЕРИКАНСЬКІ ФРАНЦУЗИ СВЯТКУЮТЬ ДЕНЬ БАСТИЛІЇ

НЮ ЙОРК. — Американські французи відсвяткували День Бастилії у місцевій салі Мангетен Сентер у приявности 5,000 „вільних французів" і під проводом ґенерала Першинга. На святі промовляв секретар нутрішних справ Ікес, котрий висказував непохитну віру в остаточну перемогу Обєднаних Держав. На свято промовляв через радіо ґенерал Де Ґоль.

КРИТИКУЄ КРИТИКУВАННЯ СОЮЗНИКІВ

РОЛІ (НОРТ КАРОЛАЙНА). — Гю Л. Блек, член Найвищого Суду Злучених Держав, виступив публично проти тих американців, що звертаються з неприязною критикою супроти союзників Америки. Він виказував, що такі американці копають гріб власній вітчині.

Німецька Воєнна Машина Котиться Далі на Схід

МОСКВА. — Совєтські звідомлення подають, що німецькі війська далі посуваються на схід, в напрямку Ростова і Ворошилограда. Біля Вороніжа німці теж поробили певні успіхи, але Вороніжа таки не взяли, хоч вже другий день боротьба ведеться внутрі міста. Та боротьба така жорстока і завзята, що нагадує боротьбу в Севастополі. Німці біля Вороніжа дотепер втратили 35,000 війська. На центральнім фронті, біля Калініна, совєтські війська відбили наступ німців і відіпхнули німців дещо взад. — Німецькі звідомлення говорять про „великі перемоги" над совєтськими військами, та кажуть, що оборонні позиції здовж Дону цілковито знищені і німецькі війська заливають території на східнім березі тої ріки. Дотепер, кажуть німецькі звідомлення, німецькі війська взяли 700,000 совєтського війська в полон.

СОВЄТСЬКІ КОЛА ПРО ПОЛОЖЕННЯ

МОСКВА. — Совєтське бюро інформацій дало журналістам анґльо-мовних газет побачення і в нім дискутовано положення Совєтів. Совєтські кола не дивляться розпучливо на теперішнє положення, бо знають, що Совєти мають ще величезні резерви війська. Всетаки положення поважне і Америка та Британія мусять створити негайно на заході другий фронт. Совєтське населення, говорили совєтські кола, вірять свято, що Америка і Британія свою обіцянку відносно другого фронту вповні виконають. Це держить їх на дусі. Колиб вони втратили цю віру, це булоб катастрофою, говорили совєтські кола. Представник міністерства закордонних справ, Лозовський, чужим журналістам заявив, що тепер йде третій біг боротьби з німцями. Перший біг тривав від вибуху німецько-совєтської війни, до осени, коли німців здержано. Другий біг тривав підчас зими. Від травня ц. р. розпочався третій біг і він далі триває. По нім зачнеться червертий біг, який „знакавтує" німців.

ЄГИПЕТСЬКА БИТВА ПРИТАЇЛАСЬ

КАЇРО. — Обі сторони в єгипетській битві спочивають. Обі вони почувають величезну втому, а не одержали дотепер належних скріплень, щоб наново розпочати загальної офензиви. Німці кілька разів пробували використати свої хвилеві перемоги і пробували далі продиратись до Александрії. Але кожний раз вони зазнали тяжких втрат і тепер самі спочивають. Та обі сторони далі тихцем готуються до остаточної розправи.

ЛІДІЧЕ ЖИВЕ ДАЛІ. — 40 миль від Шікаґо відкрито цю нову оселю й на памятку села, котрого мужеське населення перебили націсти з пімсти за вбивство „вішателя" Гейдріха, назвали його його йменням: Лідіче.

ДЕМОНСТРАЦІЇ В ДНІ БАСТИЛІЇ

ВІШІ. — Дві більші демонстрації мали місце в Віші і Марсилії, підчас святкування Дня Бастилії, припадаючого на 14 липня, котрий то день для французів рівняється американському Четвертого Липня. По вулицях демонстрували ріжні французькі політичні групи, серед них такі, що заступають співпрацю з німцями і такі, котрі є за дальше ведення війни з німцями, хочби підпольними способами. В тих демонстраціях згинуло дві жінки, а декілька осіб було поранених. Демонстрації відбулись також в окупованій частині Франції, хоч там німці за ті демонстрації людей карали арештами. Крім того було в той день чимало бомбових замахів на поїзди і на німецькі кватири.

БРИТІЙСЬКА ЗБРОЯ НЕ УСТУПАЄ НІМЕЦЬКІЙ.

ЛОНДОН. — Підчас парляментарної дебати в Лондоні над якістю британської зброї, міністер виробу зброї, Лителтон, заявив, що якостево британська зброя зовсім не уступає німецькій зброї. Британські повзи є дуже доброї якости. Також доброї якости є літаки. Під тим оглядом Британія не залишається позаду. Вона має для тої цілі комісії ріжних воєнних інжинірів, котрі з черги стоять в стислім і щоденнім звязку з ріжними фронтами. З фронтів ті комісії дістають звідомлення, як вивязується зо своїх обовязків британська зброя, чи вона видержує з ворожою зброєю і чи потрібно яких уліпшень, котрі перевищалиб ворожу зброю. По одержаних інформаціях фабрики в дома відразу впроваджують уліпшення. Лителтон говорив, що Анґлія вже осягнула ступінь, де їй не потрібно будувати нових фабрик, бо не можна булоб для них дістати ні сирівців ні робучих рук. Тому тепер британський промисл буде свою увагу звертати не так на скількість, як на якість і буде все уліпшувати зброю. Правдоподібно, що британський промисл випустить вкоротці новий тип літака, котрий матиме прикмети, яких німцям важко буде пождати.

ПОСИЛКА ЗБРОЇ СОВЄТАМ.

ЛОНДОН. — Британська інформативна служба опублікувала, що Британія виконала вповні свої обіцянки відносно посилки зброї до Совєтів і Совєти дістали повне число обіцяних їм літаків, повзів, та іншої зброї. Лише один повз не дійшов на місце призначення, говорять британські кола. А посилки до Совєтів були великі. На кожного повза, одержаного з Америки, Британія посилала на ріжні фронти 15 вироблених в себе, з того числа багато йшло до Совєтів. На один літак з Америки, чотири виходили з Британії на ріжні фронти. Совєти дістали від Британії також багато інших матеріялів, зокрема троків, залізничих льокомотив і возів, як теж мундурів. Ще в минулім році Британія вислала до Совєтів три міліони пар вояцьких чобіт. Вислала теж 142 льокомотиви і 1,000 залізничих возів. Вкінці Британія помагає Совєтам мілітарно, бо своїми повітряними налетами і загрозою інвазії вона змушує німців вдержувати на заході два міліони війська.

МАНЕРГАЙМ ПРО ЦІЛИ ФІНЛЯНДІЇ.

БЕРН. — Фінський маршал Манергайм в одній публікації держав осі „Берлін, Рим, Токйо", заявив, що ціллю Фінляндії є відбити від Совєтів цілу Карелію. Фінці не зложать так довго зброї, доки їхні національні аспірації не будуть осягнені й ціла Карелія не буде влучена до матернього пня, говорив він.

НІМЦІ ВБИЛИ 700 ХОРВАТІВ.

ЛОНДОН. — Югославські кола в Лондоні принесли вістку, що німецькі окупаційні власти вбили в Загребі, Хорватія, сім сот цивільних хорватів. Сталося це так: Вулицею переходив командант хорватського Ґештапо, майор Ґельм. З вікна одного будинку впав стріл і положив Гельма трупом. Його прибічна сторожа, розюшена тим випадком, добула револьвери і почала стріляти на право і ліво. Вона вдалась на ринок, де було зібраних багато людей і почала стріляти в ту товпу. Далі почала кидати в товпу ручні ґранати.

ҐАНДІ РОЗПОЧИНАЄ „ВІДКРИТИЙ БУНТ".

ЛОНДОН. — Магатма Ґанді проголосив серед гіндусів „відкритий бунт" проти британської влади. Пора переговорів скінчилась і далі немащо дебатувати, заявив Ґанді до своїх гіндусів і закликав їх, щоб в пасивний спосіб починали боротьбу з британською владою. Ґанді і його однодумці хочуть, щоб британці лише мілітарно боролись за Індію, а щоб усю політичну владу віддали гіндусам, типу Ґандія. Британські кола в Лондоні не легковажать собі цеї погрози Ґандія і готуються до клопотів.

ЗНИЩЕННЯ ІНДІЙСЬКИХ ТЕРОРИСТІВ.

НЮ ДЕЛЬГІ. — Британські парашутні відділи знищили осередок фанатичної касти Гур, в провінції Сідн, вистрілявши 27 членів тої касти. Та каста нападала на поїзди і їх рабувала, або висаджувала в повітря. На однім поїзді та каста замордувала 30 пасажирів.

"SVOBODA" (Ukrainian Daily)
FOUNDED 1893
Ukrainian newspaper published daily except Sundays, Mondays and holidays by the Ukrainian National Association, Inc., at 81-83 Grand Street, Jersey City, N. J.

Entered as Second Class Mail Matter at the Post Office of Jersey City, N. J. on March 30, 1911 under the Act of March 3, 1879.

Accepted for mailing at special rate of postage provided for in Section 1103 of the Act of October 3, 1917 authorized July 31, 1918.

ПЕРЕДПЛАТА: Поодиноке число три центи.		SUBSCRIPTION RATES: Three cents a copy	
На рік	$6.00	One year	$6.00
На пів року	$3.25	Six months	$3.25
На три місяці	$1.75	Three months	$1.75
Число з понеділка (з англійською частиною):		Monday's issue (with Ukrainian Weekly):	
На рік	$2.00	One year	$2.00
На пів року	$1.25	Six months	$1.25

Письменний текст оголошення має бути в адміністрації 48 годин перед появою числа, в котрім оголошуючий хоче мати своє оголошення.

За оголошення редакція не відповідає.

За кожну зміну адреси платиться 10 центів.

З Канади належить посилати гроші лише на т. зв. Foreign Money Order.

Адреса: "SVOBODA", P. O. Box 346, JERSEY CITY, N. J.

ХТО ВОЮЄ ЗА СВОБОДУ НАРОДІВ

Кожного року дня 14. липня святкувала Франція своє національне свято, рівнозначне з американським Днем 4. Липня. Як американське свято називається Днем Незалежности, так французьке свято називають Днем Бастилії, бо є це річниця тої дати з 1789. року, коли то парижани, що повстали проти февдальної королівщини й шляхеччини, здобули й до тла знищили твердиню-вязницю, що для них стала символом ненависних порядків.

У передодні сегорічного Дня Бастилії по всій окупованій німцями Франції розліплено оповістки, що всякі збори, святкування, паради, демонстрації та виставлювання трибарвного французького прапора заборонені.

Ніби-французький ніби-уряд у Віші виявив свій справжній характер і при цій нагоді, коли він оповістив неокупованій Франції, що День Бастилії вважається далі національним святом, але зогляду на національну жалобу всякі святкування забороняється. Звісно, покликування на національну жалобу при забороні святкування це чисто лицемірство, бож чейже загально звісно, що й при публичному святкуванні можна піднести жалібну сторону ситуації.

Зате французький уряд на еміграції, що був досі звісний як уряд вільної Франції, а від тепер за його власною волею буде називатися урядом воюючої Франції, закликає весь французький народ відсвяткувати День Бастилії. Він радить вивісити прапори, співати національний гимн і робити відповідні демонстрації. Звісно, і окупаційна влада й льокайська влада Петена й Ляваля доложать уже спільних сил, аби до таких демонстрацій не допустити. Демонстрації отже можуть відбутися хіба нелегально. Через те вони певно не будуть такі великі, якби вони були, колиб їх дозволено, але зате вони стануть демонстрацією незломности духа свободи, що не дається застрашити ніякими погрозами.

У той час, як німецький уряд забороняє святкування Дня Бастилії, а уряд його льокаїв закривається жалобою, аби не робити ніяких публичних проявів святкування, уряди Обєднаних Держав ужили теж цего свята для зазначення свого становища до Франції. З усіх таких заяв найвимовніше, хоча може найпростіше, сказав президент Рузвелт у своїм привіті до французького тижневика „За Перемогу", що виходить у Ню Йорку:

„У цю річницю, що має таке глибоке значіння для кожного, що любить демократію, я висказую надію, що народ Франції зможе скоро знову тішитися благами свободи, рівности й братерства". Домагання свободи, рівности й братерства, як звісно, були провідними кличами французького народу в період Великої Французької Революції.

До Справи Народнього Проводу

Добре сталося, що на сторінках американсько - української преси видвигнено справу національного проводу; а ще краще, що на цю тему вив'язалася дискусія. Повне розпорошення американсько - української збірноти у таку історично переломову хвилину як нині робить справу здорового проводу пекучою. Бо треба собі ясно та без обиняків сказати: американсько-українська збірнота в дійсности лишилася без проводу.

Особисто привязую я велику вагу до так званого „здорового хлопського розуму", яке то поняття здебільша покривається з англьосаським „коммон сенс", себто підходу до справи безпосередньо, без замрачення якимсь доктринами чи штучного присвоєнними правилами думання. Якось по нашій національній катастрофі по першій світовій війні мав я розмову з невченим, але ідейним західним українцем про причини нашої катастрофи. Цей невчений чоловік, вільки ведений своїм хлопським розумом, сказав таке: „Причина нашого нещастя в тім, що ми не мали доброго національного провідника як поляки Пілсудського, чехи Масарика. Господь дав нам тільки добрий духовний провід в особі митрополита Шептицького, але не дав нам національного провідника, тому й ми програли!"

В словах того невченого простолюддина не тільки велика правда, що від доброго проводу залежить більше ніж половину успіху, але з них видна теж глибока туга українських мас за здоровим проводом. Туга за правдивим проводом слідна теж серед здорової частини американсько-українських людей так часто ведених і заводжених у своїх надіях та сподіваннях з боку свого проводу. Хоч ніде теж правди діти бушують ще й нині серед американсько-української громади хаотичні елементи, що збірну працю американсько-української громади роблять неможливою і знають послух хиба ще тільки для провідника накиненого згори.

Для декого і трицять літ життя у демократичній Америці було за мала, щоб зрозуміти як слід, що це є провід. Демократично вибраний голова українського товариства на ділі безсильний, бо „у всьому треба людей спитати на мітінгу, який буде за місяць", дарма, що під носом на кожнім кроці сотні примірів з американського життя та здорової установи демократичного американського лідерства.

Там вибраний президент установи то правдивий її господар з широкими управненнями та свободою рухів, у нас невільник безмисльного та в результаті безплідного вічування цілими годинами. Ті американські українці присвоїли собі зовнішні форми демократії та не присвоїли собі її здорового змісту демократичного лідерства.

В статтях в „Свободі" поружено багато вважливих питань до справи проводу. Канадійський „Український Робітник" став на становищі безоглядного послуху проводові, навіть коли він сам хаотичний у своїй діяльности. Тут радше прийдеться признати слушність авторові останньої статті у „Свободі", що неможливим слухати проводу, що видає неясні та хаотичні прикази хочби тому, що такий „провід" на ділі перестав бути проводом, бо не проводить, тільки баламутить. Бо як з одного боку є слушні вимоги проводу до мас, щоб його слухали, так теж слушні вимоги від проводу, щоб дійсно проводив.

Вже таки у цілій дискусії зайшов один недогляд, а саме що ледви чи можна ставити на рівні державний провід чи державні суди з проводом недержавного народу, чи хочби такої суспільної групи, якою є американсько - українська збірнота. Між ними по моїй думці, заходить істотна ріжниця, тому теж до проводу недержавного суспільства треба ставити інші вимоги, ніж до лідерів державного життя.

У чім та різниця? Вона в тім, що державна влада раз по демократичному наставлена та діставши стемпель легальности, спирається дальше у своїй діяльности не конче тільки на добрій волі горожан, але як кожна державна влада, теж на примусі. Підчас коли недержавний провід не розпоряджає примусом; він мусить рахувати тільки на добру волю громадян. Тому теж державний провід не конче мусить мати такі прикмети, які конечні для лідера недержавної суспільної групи.

Державний лідер є вже вистарчаючий та добрий, коли не входить в колізію з правом, лідер недержавної збірноти мусить сам своєю цілою особою будити беззастережне довіря громадян, словом своєю появою мусить він поривати та привязувати громаду до себе і тим способом приневолюватися до послуху.

Недержавним провідникам авторитет надає віра громадян у їх характерність та розум державному провідникові дає авторитет державне право. Недержавним провідникам маси віддають постійно провід своїх душ добровільно, без усякого примусу, у державному демократичному життї тільки при виборі.

Нічого тут не поможе голокання тихше чи голосніше на маси, що — мовляв — не слухають „свого проводу", коли той провід сам не в силі опанувати душ і сердець мас. В додатку тут ще й та трудність, що недержавна громада, не маючи свого виборчого апарату як слід наладнаного, рідко коли всилі вилонити з поміж себе провід у такий демократичний спосіб, який не насуває сумніву, що за ним справді більшість. Ті браки мусить доповнити віра у особисту вартість провідника.

Тому то провід недержавної збірноти мусить мати окремі прикмети, які добре як є, але вони неконечні, для державного лідера.

Від провідника недержавної громади вимагається в першу чергу характерности, щоб він мав, я к то кажуть „хребет", та служив справі, якій хоче проводити з ідеї, без фарисейства та забріханости. Маси досконало вичувають провідника з „власним хребтом" та провідника, що як хоругвка на даху обертається „куди вітер віє".

Як торби січки не варта духовний, що не вірить у Христа-Бога, якого проповідує, що для других голосить любов ближнього, а сам її не практикує, так й торби січки не варта провідник, який сам не вірить у справу, яку настановлений вести. Найкращу прислугу зробить він своїй збірноті, коли уступить та дасть їй змогу поставити на чоло такий провід, що вірить у справу.

У життю приватнім людина може милитися й більше разів, коли то робить у добрій вірі, то й надіється їй прощення. Не так є у громадському життї. Від лідера вимагається, щоб він предвиджував ситуації та не робив, щось такого, що громаду завелоб, як то кажуть „у сліпий кут". У нього мусить бути тому вичуття відповідальности за свої поступки з одного боку, як і з другого боку рішучість і цивільна відвага так а не інакше вести свою громаду і за такий чи другий провід відповідати. Історія українського народу в Європі в часі останньої визвольної боротьби за часто нас повчає про такі „сліпі кути", що прикмета відповідальности за свій провід у нас таки не надто вкорінена. Провід то не пустомельство язиком, то не ставлення фантастичних проєктів, з якими не знати, що буде. Провід це велика річ, за яку провідник мусить бути готов здати отвіт і нині і колись в обличчі історії. У кого не має того вичуття, йому брак підставої вимоги на лідера.

Певно, що ідеалом булоб і у державному проводі, щоб провідник мав ті самі прикмети; вони теж конечні для державного лідера у часах загрози державі. Для провідника недержавної збірноти вони все потрібні і тільки вони в силі внутрішно наклонити громадянство йти за своїм проводом добровільно а навіть з вірою, що він їх добре веде й заведе і виведе. Без тих прикмет даремний труд і провідник буде голосом, що кличе в громаду — а його ніхто не слухає.

Літописець.

Военне Зусилля і Здоровля Населення

Напруження й невигоди, які війна накладає також і на цивільне населення, вимагають особливої уваги до збереження здоровля і боротьби з хворобами. Різні приватні й громадські установи ведуть тому посилену кампанію з метою освідомити широкі кола населення про те, як оберігати себе перед недугами і як їх поборювати.

Відомий комишенер здоровля міста Ню Йорку, д-р Джон Л. Райс, накреслив такий загальний плян кампанії перед нюйорською стейтовою конвенцією Медичного Союзу. Він звернув особливу увагу на боротьбу з такими хворобами, як: дифтерія, віспа, туберкульоз, пранці (сифіліс) і збур (трипер).

Д-р Райс пояснив, що нюйорські міські установи здоровля роблять всі потрібні заходи, щоб кожне немовля одержало три застрики проти дифтерійної сировотки (токсід), та щоб поодинокі застрики цієї сировотки повторяти що три роки, поки дитина не досягне 10 літ життя. Найважніші є три перші застрики, які треба зробити, коли дитині мине 9 місяців, тому, що дифтерія забирає найбільше жертв між немовлятами.

Друга заразлива недуга, яку можна оминути через щеплення, це віспа. Д-р Райс повідомив, що крім звичайного щеплення, якому підлягають всі діти, власти здоровля стараються перевести охоронне щеплення всіх тих, на кому перше щеплення „не принялось", або хто був щеплений тільки один раз в життю. Потрібну сироватку видається лікарям даром.

Дальше, на спілку з робітничими юніями, пороблено заходи, щоб переглянути при помочі промінів Рентгена („екс-рей") робітників у всіх фабриках. Тим способом можна буде ствердити, чи хто з них не має початків туберкульозу (сухіт). Як відомо, цю недугу в початках можна вилічити. Зразу оглянуть 25,000 робітників у воєнних індустріях, а далі в інших.

Поширено освідомлюючу кампанію та краще вивінувано клініки для лікування пранців (сифіліса). Боротьба з цією заразою особливо важна. При асентирунку показалось, що на 252,000 нюйорських рекрутів близько 5,000, себто майже 2 відсотки, мали сифіліса. Майже половина хворих (43%) навіть не лікувались.

Боротьбу з другою полововою хворобою, збуром (трипером) ведеться тепер при помочі нововідкритого ліку що зветься „сулфатіязоль". Досліди з тим ліком показали, що він виліковує хворого в 5 до 10 днях у вісімдесяти випадках на сто. Цей лік виробляють вже у великих лікостях і хворі можуть його дістати за лікарською рецептою. Розходиться тільки про те, щоб як найбільше хворих довідалися про можливість цього лікування.

Подібні заходи для зберігання здоровля і для боротьби з хворобами приймається не тільки в Ню Йорку, але й в інших містах і стейтах. Федеральний уряд також видає відповідні поучення і приймає потрібні міри, щоб зменшити поширення недуг, розуміючи, що в теперішній важний час сила й здоровля кожної людини потрібні для военного зусилля.

Загальна Рада — ФЛІС.

Дві Долі

Повість

ДАНИЛА МОРДОВЦЯ

50)

— Халіль - ханим, Халіль-ханим! прилинь до мене на хвилину.

У день він заговорював з стражником, хоч той і не дуже був говіркий; розпитував його — хто він, звідки... Той казав, що сербин.

Приносить він якось до Юрася золотий хрест і подає.

— Що це? від кого у тебе? — питає Юрась, хоч і сам знає, від кого.

— То ханим, госпа моя, прислала господину, да носи за Бога.

— Так і сказала?

— Тако говори: „покажи то, да узна Юри Хмельницки".

Здалось Юрасеви, що він бачив той хрестик у когось на грудях, мало того — цілував його, а у кого — забув, і коли й де це було — не згадає...

— Скажиж своїй господині, Халіль-ханим, що я памятаю цей хрестик, — промовив Юрась, цілуючи його — але не згадаю, чий він і де, у кого я бачив його і цілував — не знаю.

Юрась думав, що треба вернути хрест, так стражник не бере.

— Госпа дає хрест господину — носити у нідра до серца.

Юрась перехрестився, ще поцілував хрест і надів на себе. Щось ніби теплом обвіяло його, і темна темниця стала йому кращою.

Він підійшов до віконця і став глядіти на Босфор, по котрому носилися під парусами маленькі каюки та де-не-де пропливе галера, а її весла, мов величезні крила, каламутять воду... І він вже знав, що у кожного весла, там, під палубою, сидить козак невільник...

Глянув він і на зубчасті стіни Едикула, і на залізні гаки, здорові, як волові роги, що стирчали із тих стін... Може на тих гаках повісили колись і Байду за ребро.

Коли через кілька днів стражник і каже Юрасеви:

— Меня прислала госпа-ханим: не хоче лі господин на волю, до Украйни?

І моторошно і радісно стало Юрасеви за тії речі.

— Хтож не захоче волі?... І птиця у золотій клітці нудьгує по волі і скоро помирає... А тож чоловік...

— Госпа-ханим даде господину волю і сама з тобою убеже.

— А якжеж вийти звідси?

— Я виведу до Босфору і госпу і господина, а тамо ми мами каюк, а каюком на венецейські корабль у Босфору.

— А як я тобі не йму віри?... Може ти від Тугай-бея підосланий?

— Ні, господине: я сам здесь невольник і плакам по волі.

— Я тобі вірю, бо через тебе Халіль-ханим прислала мені отсі святощі. — І Юрась поцілував хрест. — Деж повезе нас той венецейський корабель?

— У град Кафу, господине. А от-тамо — говори госпа — Нурредин-хан, яко держи за друга Дюрди Хмельницки, доведе нас на Украйну.

На Украйну!... Хібаж це не мрії — шалені мрії!... Лелекою понестись у Крим, до Нурредина-хана, а звідти з ордою ринутись, вибити булави з рук Дорошенка і Іємка, — шалені, шалені мрії!

Щож! сказано: дурень думкою багатіє...

Одного ранку приніс стражник Юрасеви евнухову одежу, — того евнуха, що доглядав гарема Тугай-беєва; у ночи Юрась мусів одягнутись у це убрання, а вони з ханим прийдуть до нього, і тоді...

Кінця не бачив Юрась тому дневи; неж останній день неволі!... Здавалось йому, що сонечко як вийшло там десь за кипарисами і стояло над Босфором, то так і стоїть — ні з місця! Тай чайки над Босфором кричать якось то не так, мов драхнять, глузують з Юрася, а то ще й гірше... Вони ніби то голосять: „дивіться, він бігти замислив... Треба сказати Тугай-беєю"... Нема кінця дневи, та й нема... Вонож то й вечір недалечко, і сонце повернуло на захід, а тіни від кипарисів не тягнуться вздовж, а тінь від Едикула не простягається до берега, на Босфор, як було учора, позавчора...

А всеж таки прийшов вечір.

За дверима щось зашуркало, та й стихло... І серце у Юрася остановилось... Ключ тихо-тиха брязнув... От-от скрипне... Ні, не скрипить... Тихо... Нікого нема...

Якась невидима сила відчинила двері... У порога стояв турчин, з голови до пят загорнутий у щось темне-чорне як ніч... Юрась похолодів... Волосся як живе заходило, заворушилось на голові... „І той мя предаде", — згадалось із евангелія,

— Юрасю! Юрій! цеж я...

Не турчин це... Жіночий голосочок... Він чув колись цей голосочок... А де? — на небі, як був ангелятком?...

Чорна кирея тихо сповзла з турчина на поміст, і перед Юрасем стояла молоденька туркиня у червоній фесоці на чорнявій головці...

— Юрасю! коханий мій! ти не пізнав мене?

— Галя! серце моє! так це ти!

Халіль-ханим — вонаж і була Галя — з тихим плачем кинулась Юрасеви на шию, та мов і заклякла, тремтячи...

— Ти живий... та не забув мене, мій гетьмане, мій коханий!

— Галочко моя! щастя моє! так і ти у неволі?

— У неволі, голубе мій сизий... Мати Божа! та якжеж ти посивів!

Юрась обнимав її, тулив до себе, цілував і плакав...

У двері щось тихо стукнуло тричі.

— Годі, серце... нас ждуть... Галя вирвалась... Юрась простягав до неї руки.

— Ідімож скорійш, милий... Тількиб за ворота, поки не вгледіли у гаримі...

Вона швидесенько накинула на голову чадру і відіхнула ногою чорну кирею.

— А отсим мерщій натри собі лице, шию, руки; тоді здасися на чорного арабчина, — передавала вона Юрасеви якесь чорне зілля.

Тай натеря, хоч руки не слухали його.

У двері ще стукнуло. Галя раптово, палко перехрестила свого чорного евнуха — він і справді був з роду евнух! — і відчинила двері. Юрась ішов за нею. Попереду їх стражник малесеньким потайним ліхтариком світив їм на камяні ступні, що боковим сузеньким ходом вели у низ, бо баштової брами.

Під брамою їх окликнув вартовий.

— Ханим... Та ще щось сказав стражник, і вартовий пропустив їх.

(Дальше буде).

Тиждень Війни

(Виготовлено Бюром Урядових Звітів, перекладено та розповсюднено Загальною Радою Американської Єдности).

Завідуючий узброєнням армії, генерал Кемпбел, заявив у своїй недавній промові в Салисбурі, Н. К., що намі повзи перевищують ворожі машини під кожним зглядом. Кожний тип американських повзів має тяжкі гармати, грубший панцир і більшу швидкість, ніж подібні повзи ворога... Американські 75-міліметрові далекобойні гармати на повзах типу „П-3" несуть багато дальше, ніж найкращі німецькі... З тих 75-міліметрових гармат можна стріляти, як повз є в руху, чого не можуть робити ніякі ворожі повзи, ні великі, ні малі".

Про так звані „нові німецькі 88-міліметрові гармати" генерал Кемпбел сказав, що вони є такою „тайною зброєю", як діточі сикавки з вербової лози. Американська й союзні армії знали про них вже 10 років. Кілька подій американських полевих і проти-повзових гармат кращі за німецькі 88-міліметрові. Як проти-повзова зброя вони придатні тільки на обмежену віддаль.

Американські кулемети, по словам Кемпбела, цільніщі й треваліщі за всі ворожі. З них можна цільно стріляти, і то серед дуже несприятливих обставин, тоді, як в інших типах кулеметів треба міняти дула. Злучені Держави „можуть будувати кращі автомобілі, кращі машинки до писання та кращі холодільні, ніж інші краї, і ми можемо та вже й виробляємо кращу машинову зброю" — заявив Кемпбел. „Ворог не може перевищити ні американської винахідчивости ні продукції, ні американського духа".

За повідомленням Ради Военної Продукції, 430 фабрик автомобілевої індустрії виробили в квітні військового знаряддя за 350 міліонів долярів; це є на 46 відсотків більше, ніж у лютому. Начальник постачання армії, генерал Сомервил, дав вказівки одинадцять тисячам цивільних сторожів у фабриках военної продукції, які мають зорганізуватись при корпусі Військової Поліції, щоб краще охороняти фабрики перед можливими саботажами.

Военний Фронт

„Літаючих Тигрів", себто американських летунів-добровольців при хінській армії, підчинено Американському Летунському Корпусові в Китаю, який почав свої операції великими налетами на японські бази в містах Ганков, Нанчанг і Кантон. Знищено шість японських літаків без ніякої власної втрати.

У боєвому звідомленні фльоти подано, що літаки армії попали бомбами у ворожого кружляка і затопили транспортовий корабель біля Алевтських Островів. Крім того підводні човни затопили три японські нищителі й викликали пожар на четвертому. Положення на згаданих островах за два останні тижні не змінилося. Бюро Індіянських Справ повідомило, що всі острови на захід від Дач Гарбор, а також остров Прибилова, проголошено полосою повної евакуації. Біля тисячі цивільного населення тих островів перевезено на кораблях фльоти на американський суходіл.

В першому боєвому звідомленні Американської Головної Кватири в Европі подано, що шість легких американських бомбовиків системи Догласа, з американською залогою, успішно заатакували, разом з англійськими летунами, німецькі укріплення на окупованій території. Два американські літаки не вернулись. Американські бомбовики вдруге обкидали бомбами японські укріплення на острові Вейк. Американський корабель-летище „Восп" завіз летунські підкріплення на британський остров Мальту на Середземному морі. Головна кватира генерала МекАртура в Австралії повідомляє про кілька налетів на заняту японцями територію. Ворожі субмарини затопили ще 17 вантажних кораблів Обєднаних Держав.

Збереження Відпадків

За спонукою Ради Военної Продукції в понеділок, 13. липня починається посилена кампанія за збіркою і збереженням відпадків важних металів і інших матеріялів. Головно будуть збирати залізо, сталь, гуму і товщеві відпадки. Сталева й залізна індустрії призначили півтора міліона долярів на цю збіркову кампанію, гліцеринова індустрія пів міліона. Ці гроші будуть вжиті на розголошення кампанії і на агітацію за тим, щоб „зібрати всі відпадки з кожного дому й фарми, та з кожного торговельного підприємства і фабрики в країні". Компанії, що виробляють сільсько-господарські машини, доручили своїм представникам помагати 12,000 стейтових і місцевих комітетів при збірці металевих відпадків і лому на фармах.

Збірка старої гуми закінчилась 10. липня. Точний вислід ще не відомий. Адміністрація державних будинків у Вашингтоні проголосила, що в приміщеннях федеральних установ зібрано за два тижні 15,000 фунтів гумових відпадків. Департамент Війни каже, що при кінці 1943. року армії буде недоставати 250,000 фунтів гуми. Поки-що, одначе, не думають ще про примусову реквізицію приватних гумових коліс для військових цілей.

Пайкування

За розпорядком Адміністратора Цін, Л. Гендерсона, приватні покупці зможуть дістати 2 фунти цукру між 10. липня і 22. серпня, в додаток до звичайного пайка пів фунта тижнево на кожну особу. Л. Гендерсон також заявив, що власники нових пайкових книжочок на газоліну дістануть на купони „А" трохи більше газоліни, ніж зразу плановано. За те обмеження дозволів на додаткові купони буде таке гостре, що більшість власників автомобілів будуть мусіли обходитись мінімальними пайками. На реґістрацію на пайкові газолінові книжочки „А" призначено дні 9., 10. і 11. липня. Власники моторових човнів дістануть книжечки, означені буквами "E" або "R", на підставі яких зможуть дістати основний піврічний пайок у висоті шість ґальонів газоліни на кожну кінську силу мотора, вбудованого у човен, і пять ґальонів на кожну кінську силу забортового мотора.

На протязі липня дозволено продати 25,000 нових автомобілів, окрім тих, що включені у федеральну й стейтові резерви. Наслідком того загальний припас нових автомобілів зменшиться з 402 тисяч на 260,000. Між 9. липня і 31. серпня Уряд Контролі Цін дозволив продати 230,000 роверів (біциклів); з того числа 180,000 передано стейтам для розпайкування, 20,000 включено у стейтові і 30,000 у федеральну резерву.

Транспорт

Директор транспортації, Істмен, заборонив, починаючи з 10. липня, всі автомобілеві й мотоциклеві перегони. Він також звернувся з проханням до стейтів і повітів, щоб вони здержались начас війни від стейтових і повітових ярмарків, щоб не перетяжувати транспортових засобів держави. Починаючи з 15. липня будеться вимагати, щоб тягарові автомобілі, повертаючи після достави вантажу, набирали ладунок бодай на 75% своєї вмістимости. Встановлено 51 окружних бюр, що будуть влегшувати набирання вантажу при повороті. Більшість торговців молоком доставляють молоко що другий день чим вкоротили свої поїздки на 25 відсотків.

Будова Кораблів

В червні спущено на воду 66 кораблів в 730,000 містоти. Є це новий світовий рекорд у будові сталевих кораблів; він означає зріст американського кораблебудівництва на 430% від часу Перл Гарбор. Сполучені Держави матимуть цього року під своїм зарядом 2,200 до 2,600 вантажних кораблів.

Будова Помешкань

Федеральна Адміністрація Будови Помешкань почала знову видавати дозволи на таку будову, одначе тільки для робітників у военних індустріях. Дозволи будуть дотепер видаватись відразу так на матеріяли для самої будови, як і на ґазове, водопроводне й електричне влаштування і на каналізацію. Прохання будуть полагоджуватись областними відділами Федеральної Адміністрації Будови Помешкань.

Збільшення Армії

Президент підписав закон про видачу 42 біліонів долярів на постачання й заосмотрення армії у фіскальному році 1943. Департамент Війни рішив брати на службу поборових зачислених до кляси „І-B" наслідком незначних фізичних недостач. Їх вживатимуть при легчій службі замісць цілком здорових жовнірів, здібних до фронтової служби. Покликатимуть тільки тих поборових кляси І-B, які „можуть принести в армію якийсь пожиточний фах, в якому вони працювали в цивільному життю".

З ЖИТТЯ ГРОМАД І ОРҐАНІЗАЦІЙ

НЮ ЙОРК, Н. Й.

Заклик представників українських орґанізацій.

До Американських Українців Великого міста Ню Йорку у справі „Релі" U.S.O.

Шановні громадяни й громадянки! Американці українського роду!

Коли над нашими головами не літають літаки Гітлера, Гіротіта й Мусолінія; коли над нашими будинками сьогодні не рвуться бомби; коли ви не повинні добувати з руїн будинків трупів найдорожчих вам осіб; коли ви не знаєте горя людей в концентраційних таборах; коли ви користуєтеся сьогодні свободою і ведете життя в мирний і щасливий спосіб, як і до війни, то чи застановлялися ви коли-небудь над тим, хто боронить наше життя, наш спокій і добробут?

Відповідь дуже проста: це роблять міліони синів американського народу, що сьогодні зі зброєю в руках стоять на варті наших далеких територій. Це роблять ваші сини, рідні вам і знайомі люди, які сьогодні на далеких полях захищають своєю кровю і своїм життям наш спокій і щастя.

Поверх 4,000,000 молодих американців взято до армії, які покинули своїх батьків, братів і сестер, своїх рідних і близьких.

Чи застановлялися ви коли-небудь, як живуть ці молоді по окремих відділених і відокремлених військових таборах, або в далеких і чужих країнах, серед чужих людей і умовин?

Всі ці вояки, відбувши свої службові години, або повернувши з фронту на відпочинок, потребують якоїсь культурної розваги, потребують опіки, потребують теплого слова, розради, що моглоб заступити їм їхнє рідне, домашнє оточення. Коли цього нема, вояк не знає, що зробити з вільним часом, він сумує і нервується, він попадає в зневіру, тратить свій бойовий дух.

Для перемоги над страшним ворогом, що напав на нашу країну, потрібна армія, велика кількістю і сильна бойовим духом. І власне нате, щоб зміцнити боєвий дух вояка, щоб заступити йому на кожному кроці, його рідне оточення щоб дати йому культурну і здорову розвагу, створено в Америці Ю. С. О., або так звані Обєднані Службові Орґанізації.

Ці орґанізації йдуть всюди, куди американський вояк. Чи то в таборах в Америці, чи то зараз за фронтом на полях бою, чи то в чужій країні, де є експедиційна американська армі, Ю. С. О. веде свою велику і корисну працю, даючи обслугу американським воякам. Це є, як висловився наш президент Рузвелт, „армія за армією".

Для ведення цієї роботи Ю. С. О. провадить тепер кампанію збірки грошей. На місто Ню Йорк призначено зібрати 4,500,000 долярів. До збірки закликано всіх мешканців великого Ню Йорку, в тому числі й американських українців. Для українців призначено зібрати на цю ціль 12,000 долярів. Для ведення цієї збірки створено Американсько-Українську Дивізію Ю. С. О., котра складається з представників усіх українських орґанізацій, частина з яких є нижче підписана під цією відозвою.

Ю. С. О. не є політичною орґанізацією і не виріжнює нікого. Вона є американською орґанізацією і кличе до праці і допомоги всіх американців, без огляду на їх національне походження, або політичну чи яку іншу приналежність. Помагаючи Ю. С. О. ми помагаємо своїм синам, що є в армії, або комусь з наших рідних або знайомих.

Для вияснення цієї справи, для розгорнення кампанії за збірку 12,000 долярів, які припали на українців Великого Ню Йорку, Українсько-Американська Дивізія Ю. С. О. вирішила вкликати ВСЕНАРОДНЕ УКРАЇНСЬКЕ ЗІБРАННЯ ("RALLY") в пятницю, 17. липня, в 8. годині ввечір, у Вебстер Голл, 119 Іст 11-та вулиця (поміж 3-тою і 4-тою евнями). На цьому зібранні буде промовляти по англійськи майор американської армії **Роберт Джанстон** від Ю. С. О., а також українські бесідники від різних орґанізацій.

Цим закликом ми запрошуємо всіх американських українців Великого Ню Йорку (всіх дільниць міста) прибути на цю велику маніфестацію нашої льояльности до нашої країни, нашої любови до американської армії, котра захищає наше життя, нашу демократію, наш американський спосіб життя.

Виконаймо свій обовязок до тих, які сьогодні тримають зброю в руках, які кожної хвилини готові віддати своє життя в обороні нас, нашої прибраної батьківщини.

Хай не забракне ані одного українця, ані одної українки на цьому зібранні! Підтримаймо всі, як один, славну орґанізацію Ю. С. О. Приходіть на масове зібрання, допоможіть виконати той обовязок, який положено на американських українців! Докажім нашому президентові і урядникам нашого міста, що ми свідомі американські громадяни і патріоти, що ми любимо нашу країну і її армію, що ми готові зробити все і віддати все для остаточної перемоги нашої країни над її ворогами!

Союз Українських Бизнесменів — **Н. Гладун.**

Союз Українок Америки, відділ 21. в Брукліні — **А. Бодак.**

1. Відділ Провидіння в Ню Йорку — **М. Ригель і Василь Павлюк.**

Відділ 66. У. Н. С. в Ню Йорку — **Л. Фединяк.**

Відділ 130. У. Н. С. — **Павло Стахів.**

Тов. „Зоря", від. 69. У. Н. С., Ню Йорк — **Михайло Ликтей.**

Тов. ім. Лесі Українки в Ню Йорку — **Т. Ярмола.**

Жіноче Просвітне Тов. при Ам. Лізі — **Анна Яворська.**

Жіноче Тов. ім. Лесі Українки, від. Ліги Амер. Укр. — **Я. Голембйовська.**

Укр. Амер. секція Міжн. Ордену — **Волод. Рибак.**

Укр. Тов. Дніпро — **Михайло Крук.**

Комітет укр. секції Роб. Ордену — **Іван Гринчук.**

Вільна Громада, від. 192. У. Р. С. — **Іван Ганц.**

Відділ Роб. Ордену ч. 1561 в Брукліні — **Теодор Цап.**

Радіо стація Голос України — **Родіон Сліпий.**

Від. 293. У. Н. С. у Брукліні — **А. Томашевська, М. Демидчук.**

Тов. „Просвіта" — **І. Жовнір, М. Макар.**

Союз Українок Америки — **Й. Венцаль.**

Самостійний Золотий Хрест — **Стефанія Галичин.**

Василь Цільник, адв.

Відділ 8. Союзу Українок — **Апольонія Джума й Марія Бабецька.**

ПРОТИ ПІДВОДНИХ ЧОВНІВ. — Напружений мент у житті на кораблі прибережної сторожі, коли моряки скидають у море міни проти відводних човнів.

ЛИСТУВАННЯ РЕДАКЦІЇ

М. Н., Ню Йорк, Н. Й. — Питаєте, чи правдиві чутки, начеб нюйорські ґазетні стенди відмовились принимати „Свободу"? — **Ці чутки не** лише неправдиві, але вони злобні і придумані кимсь, щоб шкодити „Свободі". Адміністрація „Свободи" сама відмовилась давати ґазету на стенди, бо з огляду на мале число покупців, це не виплачувалось. Треба було до того доплачувати компанії, котра займається розвозом ґазет. У свій час адміністрація подавала про це виразне пояснення і закликала всіх читачів, щоб передплатили собі „Свободу", коли не можуть її дістати десь на стенді. В Ню Йорку, на Іст Сайд, „Свободу" можна кожного дня дістати в „Галицькім Базарі" 103 Перша евня, між 6 і 7 вул., і в „Нашім Базарі", 151 Перша евня, між 9 і 10 вул.

ПОЗІР! УКРАЇНЦІ СТЕЙТУ КОНЕКТИКОТ! ПОЗІР!

СТАРАННЯМ УКРАЇНСЬКОЇ МОЛОДЕЧОЇ ОРҐАНІЗАЦІЇ СТЕЙТУ КОНЕКТИКОТ

:—::—: відбудеться :—::—:

ДЕНЬ МОЛОДІ

В НЕДІЛЮ, 19. ЛИПНЯ (JULY 19, 1942)

в SCHEUTZEN PARK, NEW BRITAIN — PLAINVILLE ROAD

Початок у годині 1-шій, а програма начнеться в 2-гій.

Можливо, що це буде останнє підприємство Стейтової Орґанізації в часі війни. Тому просимо всіх українців з Конектикот і околиці приїхати і забавитись так, як це раніше бувало. Будуть танці, веселі забави, промови місцевих урядників, перегони з нагородами, як також і коротенький концерт, відспіваний добре вишколеним хором з Ню Бритен. — Покажім, що українці ще живуть! Всі на цей „Пікнік"! **Комітет.**

ДІТРОЙТ, МІШ.!

Подяка і Просьба

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ГРОМАДА

отсим дякує українському громадянству за численну участь в Українськім Національнім Мілітарнім Дні 21-го червня ц. р. і подає Вам до відома, що Загального приходу було $1,320.51
Загального розходу було 424.34

Осталось $ 896.17

ПРОСЬБА

УКРАЇНСЬКА ПРАВОСЛАВНА ГРОМАДА

запрошує Вас, Чесне Українське Громадянство на

ПІКНІК

В АРКАДІЯ ПАРКУ (в Тимочка) при TELEGRAPH & WORK RD.

В НЕДІЛЮ, 19. ЛИПНЯ (JULY 19, 1942)

Комітет докладає всіх старань, щоб Вас задоволити.

ЗА КОМІТЕТ:

о. Іван Р. Бойко, парох. **Василь Задойко,** предсідник.
Стефан Мандзин, касієр. **Андрей Петро,** секретар.

Увага! Українці Великого Ню Йорку! Увага!

ЗАХОДОМ УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКАНСЬКОЇ ДИВІЗІЇ Ю.С.О.

ВЕЛИКОГО (всіх дільниць) м. НЮ ЙОРКУ

при Співучасти Всіх Відділів Українських Центральних Орґанізацій, інших Місцевих Товариств, Парохій, Клюбів і т. п.

:—::—: скликається :—::—:

на Пятницю, 17. Липня (July 17, 1942)

до WEBSTER HALL, 119 East 11th Street, New York City

(між 3-тою і 4-тою евенями)

Всенародне Українське Зібрання

ДЛЯ ЗАМАНІФЕСТОВАННЯ ЗІ СТОРОНИ АМЕРИКАНСЬКИХ УКРАЇНЦІВ ПІДДЕРЖКИ ДЛЯ Ю.С.О.

Американці українського роду! Ю.С.О. — так звані Обєднані Службові Орґанізації — мають за завдання піддержати бойового духа наших збройних сил. Вони дбають за культурний відпочинок і розвагу американського вояка й моряка в позаслужбові і позабоєві години. Вони заступають йому батька-матір, його рідне домашне оточення. Вони йдуть всюди за армією і за фльотою. Вони є армією за армією. Вони зміцняють „мораль" вояків. Вони допомагають для швидкої перемоги над всіма ворогами Америки, котрі загрожують нашій свободі й безпеці.

Помагаючи Ю.С.О. — ми помагаємо своїм синам, братам, своїм близьким, приятелям і знайомим, що тепер носять зброю і кладуть найвищу жертву за нас всіх, за Америку!

Послухаймо заклику нашого великого Президента Рузвельта, який кличе цілий американський нарід до підтримки Ю.С.О.!

Приходіть усі на це ВСЕНАРОДНЕ УКРАЇНСЬКЕ ЗІБРАННЯ! Виявім нашу льояльність і любов до нашої вітчини та її синів, що борються за її щастя-долю!

Хай не бракне ні одного українця, ані українки на цій патріотичній маніфестації!

На вічу промовлятимуть: Майор американської армії — **Роберт Джанстон** по англійськи, а також українські бесідники від різних орґанізацій.

У гарній концертовій програмі візьмуть участь визначні американські й українські артистичні сили.

Вступ вільний. — Початок у 8. годині вечором.

ЗА УКРАЇНСЬКО-АМЕРИКУАНСЬКУ ДИВІЗІЮ Ю.С.О.:

Омелян Ревюк, предсідник **Платон Стасюк,** скарбник **Марія А. Герман,** секретарка.

Гомер І Його Вплив на Куліша

(2)

В середньовіччі на Заході Гомер уступив першенство Вергілієві, алеж у нових часах він ізнову доходить до свого значіння, головно з початком XIX. в., коли всі тодішні поети його дуже високо цінили. Появляються нові переклади Гомерових поем (перекладали його вже в XVII. й XVIII. вв. в Італії, Англії, Франції й т. д.) на всі культурні мови Европи. Вартість нових творів починають міряти, порівнюючи їх із Гомером. Культурність народу теж починають міряти тим, чи має він переклади поем Гомера на свою мову. Великі поети XIX. в. все і все наново захоплюються Гомером, усе й усе находять у великих його поемах нову, свіжу красу.

***

Гомер знаний був на Україні давно, коли на нашу землю мала вплив Візантія-Греція. В наших старих памятках часто згадується „Омир" (візантійська вимова Гомера), але якогось впливу цього поета не видко. Може знав його автор „Слова о полку Ігореві". Вказував би на заспів до співця Бояна, похід під одним проводом, під проводом одного Ігоря („Іліяда" — Агамемнона), участь богів у дії, доля Ярославни (Андромахи в „Іліяді"). Алеж переклади з Гомера на українську мову появляються доволі пізно. Вже на початку XIX. в. в. українець Микола Гнідич (1784—1833) переклав був цілу „Іліяду", алеж на російську мову (цей переклад і досі найліпший). А український переклад „Іліяди", дуже гарний, народнім віршем, зладив щойно в 60 рр. XIX. відомий поет Степан Руданський (1833—1873). Українськаж „Одиссея" появилася в 80. рр. XIX. в. в перекладі Петра Ніщинського (1832—1896), що переклав іще й 6 пісень „Іліяди", одне і друге в ритмі грецького первотвору[5]).

***

Алеж найбільш із поетів XIX. в. займався Гомером Куліш, який поміж усесвітніми поетами ставив найвище двох — Гомера й Шекспіра, звучи останнього „Гомером новосвіту". „Гомерична дума", це був найвищий вислів про поезію, який прикладав Куліш до найбільших творів людського духа. Українським Гомером звав Куліш найбільшого (казкового) староукраїнського поета „Бояна", того „співця потужного, що дзвонив у струни золоті", а що про нього згадує у свойому невмирущому творі співець „Слова о полку Ігореві".

Куліш перекладав багато творів великих европейських поетів на українську мову, дав нам і українського Шекспіра, дав і Біблію, алеж на Гомера, здається, не стало в нього вже часу. Правда, в його письменницькій спадщині (київське видання І. Каманіна, II. том, ст. 509—516) найшлися спроби перекладу 275 рядків з 1. пісні „Іліяди" й 10 рядків з 1. пісні „Одиссеї", та й то власне, той вривок із перекладу Кс. Климковича. Та всі ці спроби кажуть нам від щирої душі жалувати, що Куліш не дав нам цілого перекладу Гомера...

Алеж зате Куліш від молодих літ, у звязку з Гомером, леліяв у своїй душі інші думки. Він вивчав питання Гомерових поем (знав між ін. Вольфа), знав їх дуже добре, до тогож усього знав, як ніхто, силу-силенну народніх лицарських пісень, що оспівували наше минуле. І снував Куліш рожеву думку — позбирати всі ті пісні, а власне народні думи, доповнити своїми піснями, зовсім у дусі народніх дум, про тих, наших історичних діячів, про яких не було народніх дум, як це зробив, мабуть колись грецький редактор із піснями „Іліяди", і створити величну епопею під назвою „Україна". Вона мала обіймати історію нашого народу в піснях — від найдавніших часів до Мазепи. На вступі цього видання звертається Куліш до „Коханих Земляків" так:

„Не було в світі люду одважнішого й славнішого, од греків і козаків (себто — українців): немаж ні в кого пісень луччих, як у греків та в козаків. Був колись між греками тяжко розумний чоловік Гомер. Він позбирав поміж народом усі стародавні пісні тай зложив з них дві книжки **Іліяду й Одиссею.** Отож минуло вже тому три тисячі літ, а ще й досі нема та й не буде може луччої книжки на всім світі над ту Іліяду та Одиссею (опріч святої Біблії), бо то видумала не одна голова, а ввесь люд грецький. Такіж якраз пісні співають по селах і наші бандурники й кобзарі, що вже, що дальш, рідко (їх) де зуздриш. Співають вони про давню вкраїну, про козацьку славу. Дуже гарні ті співи, зовуть їх бандурники думами: не було тільки чоловіка положить те на папір, щоб не згинуло з памяті людської. Отож, швендяючи не раз та й не два по рідній Україні.., думалось так, щоб понаходить думи про всіх наших гетьманів та й зложить з них таку книжку, як Гомерова Іліяда. Де вже я не виїздив по Вкраїні, кого вже я не розпитував, але ні, нема пісень про гетьманів, позабули вже деякі й самі бандурники... Згадавши все те (старовину, що записувано в літописах, як що коли діялось) та зібравши всі думки й гадки свої докупи, зложив отсе я старим словеси[6]) нові думи про тих забутих гетьманів та й попритулював їх до кобзарських дум усюди, де вже діди не памятають, як співати..."

Та великого свойого задуму Куліш не довів до кінця. Викінчив тільки першу книжку „України" (дванацять дум), поетичну історію України довів він (починається вона Володимиром Великим) до 1638. р., до смерти Остряниці. А щеж мало бути три книжки.

Одначе вивчення Гомера Кулішем цим не покінчилось. Поет написав ідиллю, образ життя щасливих людей, із козацьких часів, п. н. „Орися", що є перлиною не лише творчости Куліша, але взагалі цілої української літератури. Це оповіданнячко він написав на основі VI. пісні Гомерової „Одиссеї".

Все це доказ, яку високу думку про Гомера мав Куліш, та який вплив мав на нього великий грецький кобзар.

[5]) Переклад І. пісні „Іліяди" зладив іще Ксенофонт Климкович (1835—1881) та Володимир Самійленко (1864—1925). „Одиссею" пробував перекладати великий український мовознавець Олександер Потебня (1834—1891). Останніми роками перекладав іще „Одиссею" Йосип Турянський (1880—1933), алеж той переклад лежить десь у рукописі. Прозою переповів коротко „Іліяду" („Мирмідонський лицар") і „Одиссею" („Пригоди Одиссея") дуже гарно Михайло Соневицький.

[6]) Такий вислів є у „Слові о полку Ігореві", — „старими словеси" співав автор цієї поеми.

(Кінець).

РОЗПРАВА ПРОТИ САБОТАЖНИКІВ. Сцена в комнаті в будинку Департаменту Справедливости в Вашингтоні, де відбувається перед військовою комісією, іменованою президентом Рузвелтом, розправа проти 8 німецьких саботажників, висаджених з підводних човнів на беріг Америки для виконання різних саботажних вчинків. Військову комісію можна бачити на задному пляні світлини. Адвокати уряду, що домагаються присуду, сидять направо, оборонці обвинувачених наліво, самі обвинувачені зліва зкраю.

ЩЕ ОДИН ПРИЗНАВСЯ

ГАРТФОРД (Конетикот). — Д-р Вольфґанґ Ебел з Ел Пасо, поставлений на суд як учасник заговору шпигувати в користь Японії й Німеччини разом з Анастасієм Вонсяцьким, російським фашистівським вождьом, теж признався до вини. Осталися зо шайки тепер лише Кунце, фірер Бунду, арештований у Мексику, і філядельфійський духовник Мольцан, які ще не признались до вини.

КАРАЮТЬ ТОРГОВЦЯ ҐАЗОЛІНОЮ ЗА ВІДМОВУ ПРОДАЖУ

НЮ ЙОРК. — У міському суді в Лонг Айленд Сити засуджено на гривну $100 властника ґазолінової стації за те, що він відмовився продати ґазоліну одному покупцеві, а зараз потім продав іншому. Прокуратор заповів при тому, що уряд поведе кампанію проти різних зловживань, які розвинулися на тлі недостачі ґазоліни.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЙОНКЕРС, Н. Й. — Тов. Подільська Січ, від. 8, повідомляє своїх членів, що піврічні збори відбудуться в пятницю 17. липня, в год. 7:30 ввечір, в салі У. Г. Клюбу, 13 Вашингтон ул. Просимо членів прийти і вирівнати свої вкладки. — За ком.: В. Комар, предс.; В. Мандзій, секр.

ПОСМЕРТНА ЗГАДКА

Дня 14. липня 1942. року, по довгій недузі, помер у 65. році життя

СЕМКО МАЛЕЦЬКИЙ,

член Тов. Зап. Січ, від. 371. У. Н. Союзу в Нюарку, Н. Дж.

Покійний походив зо села Підгороде, пов. Рогатин, Зах. Україна.

Полишив у смутку велику родину, а то жінку Анну, чотири сини: Івана, Михайла, Стефана і Василя, та три дочки: Софію, Нелій і Гелен.

Похорон відбудеться в пятницю рано з укр. церкви св. Івана Хрестителя з Morton St., Newark, N. J.

Хай прибрана земля буде Йому легкою

Ю. Баранюк, секр.

ЗБОРИ ВІДДІЛІВ У. Н. СОЮЗУ

ЙОНҐСТАВН, О. — Піврічні збори Бр. св. Петра й Павла, від. 274, відбудуться в неділю, 19. липня, в год. 2. пополудні. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є важні справи до полагодження. — Мих. Волощак, предс.; Мик. Пашович, кас.; П. Сильчак, секр. 6

ДЖАНСТАВН, ПА. — Піврічні збори Бр. св. Арх. Михаїла, від. 11, відбудуться в неділю, 19. липня, по Сл. Божій, в галі церковній. Просимо всіх членів прийти, бо на цих зборах маємо до порішення кілька дуже важних справ. Пригадуємо кожному членови і члениці, щоби вписували своїх дітей до У. Н. Союзу. Ми мусимо подбати, щоб молоду ґенерацію затягнути в ряди найбільшої і найбагатшої української запомогової інституції в Злучених Державах. Просимо не занедбувати плачення своїх місячних вкладок. Кожний член повинен старатися превести хоч одного члена до нашого відділу, котрого приймемо до відділу і органзації без вступного. — За уряд: Василь Романів, предс.; Андрій Дида, кас.; Петро Сціблений, секр.

ПРОВІДЕНС, Р. АЙ. — Збори Сестрицтва Любов, від. 177, відбудуться в суботу, 18. липня, в годині 7. ввечір, 18 Пілґрім ул. Прошу місцевих і позамісцевих членів прийти на ці збори, бо маємо багато справ до полагодження. — С. Саска, секр.

ВІЛКС-БЕРРІ, ПА. — Місячні збори Бр. св. О. Николая, від. 99, відбудуться в неділю, 19. липня, зараз по Сл. Божій, в гали церковній. Тому, що є нові справи до вирішення, обовязком кожного члена є бути приявним на зборах. Просимо членів, котрі ще не забрали своєї дивіденди, прийти на збори і взяти свою дивіденду. — Уряд.

САВТПОРТ, КОНН. — Тов. ім. Т. Шевченка, від. 84, подає до відома всім членам, місцевим і позамісцевим, що піврічні збори відбудуться в неділю, 19. липня, в годині 6. ввечір, в гали У. Н. Дому. Просимо всіх прийти і вислухати справоздання хоч раз на пів року і полагодити справи, які будуть на деннім порядку. — За уряд: Юрій Гоголь, предс.; Іван Сендзік, кас.; Петро Дудко, секр.

ПАСЕЙК, Н. ДЖ. — Місячні збори Тов. ім. Тараса Шевченка, від. 42, відбудуться в неділю, 19. липня, в год. 2. попол., в льокали У. Н. Дому, 237 Говп Еве. — П. Головачук, секр.

АЛЕНТАВН, ПА. — Бр. св. Арх. Михаїла, від. 147, повідомляє всіх своїх членів, що місячні збори відбудуться в неділю, 19. липня, в 2. годині пополудні. Просимо членів прийти на означений час. Напоминаємо членів платити свої вкладки на зборах, бо тепер літня пора і годі сидіти в домі та чекати заки хтось прийде заплатити; з довжними членами уряд поступить згідно зо статутом. — За уряд: Й. Матковський, предс.; І. Рудакевич, кас.; І. Федоряк, секр.

НЮ ЙОРК, Н. Й. — Піврічні збори Бр. св. Андрея Первозванного, від. 66, відбудуться в пятницю, 17. липня, в годині 8. ввечір, під ч. 406 Іст 67-ма вул. Просимо всіх членів прийти на ці збори, бо є дуже важні справи до полагодження. Також просимо тих членів, котрі ще не дали на Червоний Хрест, щоби прийшли і дали свій добровільний даток. Вже віддано Червоному Хрестови 25 долярів. — Павло Зятик, секр.

ПРИПОВІДКИ.

Маєте, дідусю, пампушку, та помяніть дочку Марушку. — Бодай чорти твого батька з Марушкою, попік руки пампушкою.

Прийшли жнива — ходить жінка, як нежива.

А як прийшла Покрова — то і жінка здорова.

Рахувала жінка своїх шість курок, тай каже:

— Ой, та нема всіх курок, оце чубатенька, а оце раз, два три, чотири, пять, а деж шоста?

— Та є усі шість — каже чоловік — невмієш рахувати.

— Та як? Ось чубатенька одна, а це раз два, три, чориря пять, а шостої нема, певно яструб вхопив.

З РУХУ ПО ВІДДІЛАХ У. Н. СОЮЗУ

ДЖЕРЗІ СИТІ, Н. ДЖ.

Товариство Дарахівщина на U. S. O.

На своїх піврічних зборах, що відбулися 2. липня, Товариство Дарахівщина, відділ 275 У. Н. Союзу, піднесло теж справу U. S. O., себто тих Обєднаних Службових Організацій, що дбають за наших вояків і моряків у позаслужбові й позабоєві години, які дивляться за те, щоби серед збройних сил піддержувати боєвого духа, щоби бути для них ріднею в таборі. Промови приявних на зборах членів свідчили, що члени вже наскрізь зрозуміли потребу таких організацій та велику службу, яку вони сповняють.

По дискусії збори ухвалили визначити на цілі ЮСО з товариської каси суму 25 долярів, а крім цього приявні зложили на цю ціль приватні жертви. Дали по 1 долярові: Михайло Ґречин, Іван Сосульський, Нестор Манорек, Маріян Обуховський, Захарій Ґречин, Марко Юрків, Іван Ґречин, М. Кобилянська, Антін Обуховський, Михайло Іванчук, Михайло Курило, Марія Шамбель. Так зложили $12.

Уряд Товариства Дарахівщина подякував приявним за ці жертви й на припоручення зборів віднісся через орган У. Н. Союзу до членів, які не були на згаданих зборах, аби й вони тямили за те, що наша прибрана вітчина находиться в війні, та старалися своїми жертвами піддержати боєвого духа серед наших вояків і моряків та в цей спосіб причинилися жертвами до перемоги Америки над всіми ворогами. Жертви мається складати на руки нашого касієра Нестора Манорека, котрий потім зашле їх разом до U. S. O.

Маріян Обуховський,
фінас. секр.

ТАРЗАН, ч. 600. Малполюд зникає.

Гуйон і його товариші остаточно витягнули на верх Зелю і Тома. Ті двоє були вже в безпечному місці.

А тепер спущено линву знов в долину, щоб підняти Тарзана. Тарзан, побачивши кінець линви, попав в глибоку задуму.

Два рази він ризикував собою, щоб схопити кінець линви, і два рази йому це вдалось. Чи вдасться йому третій раз?

На верху неспокійно очікували Тарзана, але по линві чули, що його десь нема. Том розплакався: „Він певно цей раз схибив і не досягнув линви".